

၉၈၈၅၅၅

სემუელ ბეკეტი
მოლოდი

სემუელ ბეკეტი
მოლო

Samuel Beckett
MOLLOY

ინგლისურიდან თარგმნეს ზაზა ჭილაძემ და გია ჭუმბურიძემ

© 1951 by Les Editions de Minuit
All rights reserved.

© გამომცემლობა „დიოგენე“, 2014, 2024
ყველა უფლება დაცულია.

ISBN 978-9941-11-864-7

www.diogene.ge

დედაჩემის ოთახში ვარ. ახლა მე ვცხოვრობ აქ. ოღონდ როგორ მოვხვდი, ეგ კი აღარ ვიცი. სასწრაფომ თუ მომიყვანა, ყოველ შემთხვევაში – რაღაც მანქანამ. ამოსვლაშიც დამეხმარნენ, მარტო ვერც ამოვიდოდი. კვირაობით ვიღაც კაცი დაიარება ჩემთან – ეტყობა, იმის წყალობით თუ გადმოვბარგდი. თვითონ კი უარობს, თან ფულს მაძლევს და ფურცლები მიაქვს. რამდენი ფურცელიცაა, იმდენივეა ფულიც. კი, ახლა ასე ვმუშაობ, ცოტ-ცოტას, ჩემებურად. თუმცა ეგეცაა, სინამდვილეში წარმოდგენა არა მაქვს, როგორ ვიმუშაო. ისე, ჩვენში დარჩეს, რა მნიშვნელობა აქვს?! ახლა უბრალოდ მინდა, იმაზე ვილაპარაკო, რაც შემომრჩა – გამომშვიდობება მოვასწრო და კვდომასაც დაუფსვა წერტილი. ისინი კი არ მაცლიან. კი, ისინი. მარტო ის კაცი არა. ისე, მოსვლით მარტო ის ერთი მოდის. ეგეც მოესწრებაო, მეუბნება. კეთილი და პატიოსანი. სიმართლე ისაა, ნება თითქმის აღარ შემრჩა. როცა ახალი ფურცლების წასაღებად მოდის, წინა კვირას წაღებულსაც უკან მიბრუნებს. ზედ რაღაცები მოუნიშნავს, ოღონდ ამის აზრს კი ვერ ვხვდები. საერთოდ, არც ვკითხულობ. თუ ვერაფერი დავახვედრე, არც არაფერს მაძლევს და მეჯუჯღუნება კიდევ. მაგრამ მარტო ფულისთვის არ ვმუშაობ. მაშ, რისთვის? აი, ეგ აღარ ვიცი. ეგ კი არა, მართალი გითხრათ, ბევრი რამე არ ვიცი. არ ვიცი, მაგალითად, დედაჩემის სიკვდილის ამბავი. ვითომ უკვე მკვდარი იყო, როცა აქ გადმომიყვა-

ნეს? თუ მერე გარდაიცვალა? ანუ დასასაფლავებელი იყო? არ ვიცი-მეთქი, ხომ გითხარიო. იქნებ ჯერ არც დაუსაფლავებიათ. ასეა თუ ისე, მისი ოთახი ახლა მე მერგო. მის სანოლში მძინავს. მის ქოთანში ვშარდავ და ვისაქმებ. მისი ადგილი დავიკავე. ნელ-ნელა, ალბათ, სულ უფრო და უფრო ვემსგავსები კიდეც. ერთადერთი, რაც ბოლო წვეთად მჭირდება, ვაჟიშვილია. ისე, ეგებ მყავს კიდეც სადმე? არა მგონია. ახლა კაი ხნის იქნებოდა, ლამის ჩემხელა, ლამის ჩემსავით ბებერი. იყო ერთი პატარა ცელქობა მოახლე გოგოსთან. ნამდვილ სიყვარულს ვერც დაარქმევ. ნამდვილი გრძნობა სხვას ეკუთვნოდა. იქამდეც მივალთ. რა ერქვა? ისევ დამავიწყდა. ზოგჯერ მგონია, ვიცნობდი კიდეც საკუთარ ვაჟს, ვზრუნავდი მასზე. მერე ჩემს თავს შევეუძახებ ხოლმე, ეგ შეუძლებელია-მეთქი. შეუძლებელია, როდესმე ვინმეზე ზრუნვა მომეხერხებინა. მგონი, ამ სიტყვას ვერც კი დავწერ სწორად. ამას და კიდეც ბევრ სხვასაც. ისე, ან მაგას რა მნიშვნელობა აქვს?! კარგი, ეს იქით იყოს, ისევ იმ ჩემს უცნაურ სტუმარს დავუბრუნდეთ. ყოველ კვირა დღეს მაკითხავს. სხვა დროს არ სცალია. მუდმივად წყურვილი ანუხებს. იმან მითხრა სწორედ, დასაწყისი არაფრად ვარგა, სხვანაირად უნდა დაგეწყოო. მართალს უნდა ამბობდეს. ძველი სკოლის ვინმე უჟმური კალმოსანივით, მართლა თავიდან დავინყე ყველაფერი. როგორი ამბავია? დავინყე და ესენიც ყველაფერს ინახავენ. ახლა კი ლამის ბოლოში ვარ გასული. არადა, ჯვარს მაცვეს. და რა მერე – რასაც ახლა ვაკეთებ, უკეთესია? მარტო იმათ კი არა, მეც გვარიანად ვიგვემე თავი. ჩვენში დარჩეს, ადვილია დანყება? არ ვიცი. თავგზა ამებნა. მაგრამ ეს იქით იყოს – რახან დავინყე, დავინყე. ეტყობა, რაღაც მაინც დაინახეს, ისე არც შეინახავდნენ. ეგრაეა.

ეს – ამ ჯერზე, მერე იქნებ – ერთხელაც. მერე, ალბათ – უკანასკნელად, და მგონი, დამთავრდება კიდეც – თავად სამყაროს ჩათვლით. სულ-სულ-სულ საბოლოო აღსასრულის წინათგრძნობა. ყველაფერი იბინდება. ცოტაც და დაბრმავდები. ტვინიდან მოდის ყველაფერი. უკვე აღარ მუშაობს. თავადვე მეუბნება, ჩემი იმედი აღარ გქონდესო. მუნჯდები და ბგერებიც ძნელად გესმის. სადაცაა,

ზღურბლსაც გადააბიჯებ. ეგრეა. მართლა ტვინიდან მოდის ყველაფერი. დაილაღა, ეტყობა. არადა, ჯიუტად გაიძახი: ახლა შევძლებ, მერე ეგებ – კიდევ ერთხელ, მერე – ბოლოჯერაც; იმის იქით კი აღარაფერია. გინდა, როგორმე ეს აზრი ჩამოაყალიბო, რადგან, გარკვეული თვალსაზრისით, ერთადერთია, გადამრჩენელი. მერე ცდილობ, მთელი ის ბუნდოვანებაც გაფანტო, ამოიკითხო და თავს უჩინებ, ყველაფერი ჩემი ბრალიაო. ბრალი? მაგარი სიტყვაა. ოღონდ რაში მდგომარეობს ეს ბრალი? დამშვიდობება ჯერ ადრეა და მაგის დროც მოვა, როცა შენს თვალწინ ის ჯადოსნური, დაბინდული ლაქა გაქრება თანდათან. რაკი დამშვიდობება აუცილებელია, სიგიჟე იქნება ამაზე უარის თქმა, როცა ამის დრო დადგება. გარდასულ დღეებს სინანულის გარეშე იხსენებ, თუკი იხსენებ საერთოდ. მათზე იშვიათად ფიქრობ. ან რაა აქ საფიქრალი? არ ვიცი. ხალხიც ირევა, შენგან ძნელად გამოსარჩევი. ეს ცოტათი გაბნევს. აი, ვხედავ – მავანი A ნელი-ნელ უახლოვდება მავან C-ს, და არც იციან, რას სჩადიან. ოდესღაც ეს სოფლის თვალშისაცემად უკაცრიელ გზაზე ხდებოდა და არც თხრილი, არც რამ ბუჩქნარი მოჩანდა სადმე. საღამოხანს თვალუნვდენელი მინდვრების მდუმარებაში ძროხები ზანტად იცოხნებოდნენ. ზოგი იწვა, ზოგიც ფეხზედგომელა იცოხნებოდა. ეგებ რალაცას ვიგონებ კიდევ, რალაცას ვალამაზებ, მაგრამ მთლიანობაში მართლა ასე იყო: ლეჭავდნენ, ყლაპავდნენ და მერე ისევ გაუაზრებლად ეტანებოდნენ ახალ ულუფას. კისრები უთრთოდათ, ყბები გაუჩერებლივ მიუდ-მოუდიოდათ აქეთ-იქით. ოღონდ ვინ იცის, იქნებ სულაც ახლა ვთხზავ ამ ყველაფერს. ხრიოკი, მოთეთრო გზა, გადარუჯული საძოვრები, მდუმარე გორაკები... ქალაქიც იქვე იყო და ის ორი კაციც – ერთი მალალი და ერთიც დაბალი. ქალაქიდან გამოსულიყვნენ. ჯერ – ერთი, მერე – მეორე. მერე კი პირველი – არ ვიცი, დაილაღა თუ რალაც საქმე გაახსენდა, უკანვე გაბრუნდა. ეტყობა, გრილოდა, რაკი ორივეს პალტო ეცვა. ერთმანეთს ჰგავდნენ, ოღონდ არა იმაზე მეტად, ვიდრე ნებისმიერი ადამიანები – ერთმანეთს. თავიდან დიდი სივრცე ყოფდათ. სწორედ ამ სივრცის გამო, ერთმანეთს ვერც დაინახავდნენ, გინდაც თავები აენათ და

მიმოხედათ; და კიდევ – ოღროოოღრო მიდამოს გამო, რომელსაც გზაც დაეტალლა. არცთუ ძალიან, მაგრამ მაინც. თუმცა ის წუთიც დადგა, როცა ორივე ერთ ვარდნილში აღმოჩნდა და ბოლო-ბოლო, შეხვდნენ კიდევ. ვითომ იცნობდნენ ერთმანეთს? არა მგონია. ამაზე არაფერი მიუთითებს. ოღონდ ნაბიჯების ხმამ ან რალაც იდუმალმა ინსტინქტმა ორივეს თავი ააღებინა. ერთმანეთი შეათვალიერეს, ჯერ კიდევ სიარულშივე, მერე კი პირისპირ შედგნენ. ერთმანეთს კი არ ჩაუარეს, შეჩერდნენ, თვალი თვალში გაუყარეს, როგორც საღამოსანს, სოფლის უკაცრიელ გზაზე ორი მგზავრი მოიქცეოდა და ამაში უცნაურს ვერც ვერაფერს დაინახავდა. ეტყობა, მაინც იცნობდნენ ერთმანეთს, ყოველ შემთხვევაში, უკვე იცნობენ. ახლა ალბათ სალამსაც აღარ დაამადლიან ერთიმეორეს, გინდაც ქალაქის ორომტრიალში გადაეყარონ უნებურად. ზღვისკენ შეტრიალდნენ, მიმქრალი ცისკენ რომ ასვეტილიყო, შორს, აღმოსავლეთით, მინდვრების გადაღმა, და ორიოდ სიტყვა დაუგდეს ერთმანეთს. მერე ორივე თავის გზას ენია: A უკან, ქალაქისკენ გაემართა, C კი შემოვლით გზას გაუყვა, რომელსაც ან ცუდად იცნობდა, ან საერთოდ არ იცნობდა. გაუბედავ ნაბიჯზე ეტყობოდა – ხშირ-ხშირად ჩერდებოდა, მიიხედ-მოიხედავდა ხოლმე, თითქოს ნიშნების დამახსოვრებას ცდილობს, ვინძლო ერთ მშვენიერ დღეს ისევ მომიწიოს ამ გზის უკან გამოგებაო. ვერაგ მთა-გორებს, საითკენაც გაუბედავად დააღირა თავი, ეჭვი არაა, მხოლოდ შორიდან ცნობდა, მხოლოდ საკუთარი საძინებლის ფანჯრიდან თუ დაენახა, ანდა იმ მონუმენტის წვერიდან, რომელზეც ერთ შავზნელ დღეს, უსაქმურობისაგან დაშტერებული, უაზროდ აეხეტა. შემორჩენილი ხურდა გადაიხადა და დახვეულ ქვის კიბეს აუყვა სულ მაღლა და მაღლა, შვების მიედით, უფრო და უფრო გაჭირვებით. იქიდან, ნესით, ყველაფერი უნდა დაენახა – ველიც, ზღვაც და მერე ეს ერთგვაროვანი გორაკებიც, ზოგი მთებს რომ ეძახის: საღამოს შუქზე ალაგ-ალაგ მუქად ჩალურჯებულნი, ცისკიდურზე მიჯრით შექუჩებულნი, უჩინარი ხეობებით დაღარულნი. მათ მხოლოდ ცვალებადი ელფერით თუ გამოარჩევს თვალი, ან სხვა ნიშნებით, რომელთაც ვერც სიტყვას მოუძებნი სახელად და

ვერც ფიქრში მონათლავ. ყველაფერს მაინც ვერ მოიხილავ, ამ სი-
მალიდანაც კი. ხშირად იქ, სადაც ერთ ფერდობს ან ერთ თხემს
დალანდავ, სინამდვილეში ორია, ორი ფერდობი, ორი თხემი, ხეობით
გაყოფილი. თუმცა ახლა უკვე იცნობს ამ მთა-გორებს, შედარებით
უკეთ, და თუკი შორიდან კვლავაც მოჰკრავს თვალს, ვფიქრობ,
სხვანაირადაც აღიქვამს არა მარტო მათ გარეგან სახეს, შინაგან არ-
სსაც, იმ შიდა სივრცეს, რასაც სხვა ვერასდროს ხედავს; ოღონდაც
გონება, გული თუ სხვა რამ ჩვენი შიდა ქვაბული, სადაც ფიქრსა თუ
გრძნობას თავი აუწყევტია, ყოველივეს სხვანაირი სიმშვიდით ეპო-
ტინება. უკვე მოხუცია და შეგეცოდება, მარტოსულს რომ დაინახავ
ამდენი წლის, ამდენი დღისა და ღამის მერე, რომლებიც გაუაზრებ-
ლად შეეწირა აუტანელ ჩურჩულს, რაც მისი დაბადებისთანავე ან
სულაც მანამდე დაიწყო: რა ვქნა? რა ვქნა? ახლა მთლად რომ მიჩუ-
მათებულა, ის ჩურჩული – დროდადრო სულაც მიმტანის დაბალ
ხმაზე ნათქვამს რომ ემსგავსება: რას ინებებთ? არადა, ძალზე ხში-
რად ეს ჩურჩული უკვე კივილშიც გადადის. ბოლოს, ან თითქმის
ბოლოს, მარტოდმარტო აღმოჩნდები უცხო მხარეში, თვითონაც
რომ არ იცი, ისე – შელამებულზე, ჯოხის ანაბარა. მსხვილი ჯოხი
სიარულშიც გეხმარება და ეგებ თავის დასაცავადაც გამოგადგეს,
თუ საჭირო გახდა. ძაღლების ან მძარცველების მოსაგერიებლად.
კი, ღამე დგებოდა, თუმცა კაცი უბრალო იყო, მთლად უბრალო,
არაფრის უნდა შეშინებოდა, შეშინებული კი მიაბიჯებდა. არაფრის
უნდა შეშინებოდა, ვერაფერს დაუშავებდნენ, ან – ბევრს ვერაფერს.
მაგრამ ეს ხომ ვერანაირად ვერ ეცოდინებოდა. არც მე მეცოდინე-
ბოდა, რომც დავფიქრებელიყავი. მასაც გამოეცადა მუქარა, მის
სხეულს, მის გონებას, და იქნებ მართლა ელოდა საფრთხე? ერთსაც
და მეორესაც – უცოდველობის მიუხედავად. ანდა საერთოდ, რა
შუაშია ამ შემთხვევაში უცოდველობა? რა კავშირშია სიბნელის მი-
რიად სულთან? სრულიად გაუგებარია. მგონი, ნონოლა ქუდი ეხუ-
რა. მახსოვს, რა უცნაურად მომხვდა თვალში. ცილინდრი ან კეპი
ასე არ გამაკვირვებდა. ვუცქერდი, როგორ მშორდებოდა და მღელ-
ვარება ამიტანა, მასავით. ყოველ შემთხვევაში, მისი ფორიაქი კი არ

გადმომედო, არამედ – უფრო მის მიერ გაზიარებული. აბა, იმის მტკიცებას ვინ მოჰყვება, რომ მას არ ადარდებდა ჩემი ფორიაქი? არ დავუნახივარ, გზის ყველაზე შემალღებულ მონაკვეთზე მალლა ვიდექი, თანაც ჩემსავით რუხი კლდის ქიმს მიტმასნილი. კლდეს, ალბათ, შეამჩნევდა. დაძაბული იხედებოდა აქეთ-იქით, რამე ნიშნები რომ ჩაებეჭდა მახსოვრობაში და უცილობლად დაინახავდა ამ კლდესაც, რომელსაც ზუსტად აღარ მახსოვს, ბელაკვასავით თუ სორდელოსავით ვეკრობოდი. მაგრამ ადამიანი, ჩემს თავს ვგულისხმობ, საგზაო ნიშნად ვერ გამოდგება. იმის თქმა მინდა, თუკი რაიმე უცნაური მიზეზის გამო, ისევ მოუწია ამავე გზის გამოვლა კარგა ხნის მერე, დამარცხებულს, წელში გატეხილს, რაიმე დაკარგულის საძებრად ან რაიმეს გასანადგურებლად წამოსულს, მისი მზერა კლდეს მოიძიებს და არა – მის ჩრდილში შეფარებულ რაღაც შემთხვევით, წარმავალ, უწონად, ჯერაც ცინცხალ სხეულს. არა, ნამდვილად არ დავუნახივარ, უკვე ჩამოთვლილ მიზეზთა გამო და იმიტომაც, ამის გუნებაზე რომ არ იყო იმ საღამოს, საერთოდ არ ჰქონდა რაიმე ცოცხლის დანახვის ხალისი, უფრო ყოველივე უძრავს ეტანებოდა, ან იმდენად მდორედ მოძრავს, ბავშვიც კი რომ ვერ შეამჩნევდა, არათუ ვინმე ხნოვანი კაცი. ასეა თუ ისე, ანუ დამინახა თუ არა, ვიმეორებ, მე თვალს არ ვაშორებდი, როგორ იკარგებოდა შორეთში. ცდუნებას ვებრძოდი, იქაურობას მოვშორებოდი და უკან მივყოლოდი, ეგებ ერთ მშვენიერ დღეს დავწეოდი კიდეც, უკეთაც გამეცნო და მეც აღარ ვყოფილიყავი ასე მარტოსული. მაგრამ მისკენ ჩემი შინაგანი, უკიდურესობამდე მისული ლტოლვის მიუხედავად, მხოლოდ ბუნდოვნად ვხედავდი ჯერ სიბნელის, მერე კი უსწორმასწორო მიდამოს გამო, რომლის ნაკეცებშიც დროდადრო უჩინარდებოდა ხოლმე და მერე უფრო შორს ისევ ჩნდებოდა; უფრო მეტად – ალბათ იმიტომ, რომ სხვა საგნებიც მიხმობდნენ, და სული ჩემი, დაბნეული და უთავბოლო, ხან ერთს მიაწყდებოდა ხოლმე, ხან – მეორეს. ცხადია, უკვე ნამით გადათეთრებულ მინდვრებს ვგულისხმობ და ცხოველებსაც, ბორიალი რომ მობეზრებოდათ და ღამის გასათევად ემზადებოდნენ; ვგულისხმობ ზღვასაც, რაზეც ახლა არაფერს ვიტყვი,

და მთა-გორების მკაფიოდ გამოკვეთილ ზოლს, და კიდევ ცას, სა-
დაც ჯერაც უჩინარი ვარსკვლავების თრთოლა იგრძნობოდა, ჩემს
მუხლზე დადებულ ჩემსავე ხელს და, რაც მთავარია, მგზავრს –
ახლა არ მახსოვს, A-სა თუ C-ს, უდარდელად რომ მიემშურებოდა
შინისაკენ. დიახ, საკუთარ ხელსაც – მუხლი გრძნობდა მის თრთო-
ლას, თვალები კი მხოლოდ მაჯას, დასკდომამდე დაბერილ ვენებსა
და მკვდრისფერი ფალანგების რიგს ხედავდნენ. მაგრამ ამაზე –
ხელს ვგულისხმობ – ლაპარაკი ახლა არ მინდა. ყველაფერს თავისი
დრო აქვს. ახლა ის A თუ C უფრო მაინტერესებს, იმ ქალაქისკენ
უკან მიმავალი, საიდანაც სულ ცოტა ხნის წინ გამოვიდა. ღმერთო,
გამახსენე, მაინც რა იყო ასე გამოკვეთილად ქალაქური მთელ მის
იერსა და გარეგნობაში? ქუდი არ ეხურა, ფეხები სანდლებში წაყა-
რა, სიგარას აბოლებდა. მოთენთილ-მოღვენთილი მიაბიჯებდა, რაც
არ ვიცი, მართებულად თუ უმართებულად, რატომღაც ყურადსაღე-
ბად მეჩვენა. თუმცა ეს არც არაფერს ამტკიცებდა და არც არაფერს
გამორიცხავდა. ეგებ შორიდანაც იყო მოსული, სულაც კუნძულის
მეორე ბოლოდან, და ახლა ან ცხოვრებაში პირველად მიემშურებოდა
მისკენ, ანდა კარგა ხნის განშორების მერე უბრუნდებოდა. უკან პა-
ტარა ძალღი მისდევდა, მგონი პომერანჟული ჯიშის შპიცი უნდა ყო-
ფილიყო, თუმცა კი ვერ დავიჩინებ. არც მაშინ ვიყავი ამაში დარწმუ-
ნებული და არც ახლა ვარ, ამაზე ბევრი არც არასოდეს მიფიქრია.
გალახულივით მიჰყვებოდა, როგორც მარტო შპიცებს სჩვევიათ –
დროდადრო შეჩერდებოდა, აუჩქარებლად მოხაზავდა რამდენიმე
წრეს, გაირინდებოდა და მერე, პატრონს დაწეული, ამ ყველაფერს
ხელახლა იწყებდა. ყაბზობა ძაღლის ამ ჯიშში ჯანის სიმრთელის ნი-
შანია. და, აი, რალაც წამს – გნებავთ, წინდანინვე შერჩეულად ჩათ-
ვალეთ, ჩემთვის სულერთია – ეს ბატონი შემოტრიალდა, ფინია აი-
ტატა, პირიდან სიგარა გამოიღო და სახე მის ნარინჯისფერ ბენწში
ჩამალა. ხომ გითხარით, ნაღდი ჯენტლმენი იყო-მეთქი. ვადასტუ-
რებ, ნარინჯისფერი შპიცი გახლდათ, და რაც ნაკლებს ვფიქრობ
ამაზე, მით მეტი დარწმუნებით შემიძლია ეს ვამტკიცო. ასეა. მაგრამ
განა თავმიშველი, სანდლებში ფეხნაყრილი, პირში სიგარაგაჩრილი,

შორიდან მოვიდოდა იმ თავის შპიცინანდ? იქნებ, უბრალოდ, ქალაქის ზღუდეს სასეირნოდ გამოსცდა ნოციერად ნასადილევი, ძალლიც გაახალისა და თავადაც ცოტა მუხლი გაშალა, ბევრი სხვა თანამოქალაქის მსგავსად, კარგ ამინდში ფიქრთ გასართველად და ქარების გასაქარვებლად რომ მიაშურებენ ხოლმე ბუნებას? სინამდვილეში, იქნებ სიგარას კი არა, თიხის ჩიბუხს აბოლებდა, ფეხზეც სანდლები კი არა, დაჭედილი, დამტვერილი, მძიმე ჩექმები ემოსა და რა მოხდა, თუკი ძალლიც ერთი უბრალო მანანნალა იყო, რომლის ხელში აყვანაც თუნდაც სიბრალოლის გამო მოგინდება, რადგან კარგა ხანია, მარტოდმარტო მიაბიჯებ უსასრულო გზებზე და თანამგზავრიც არავინ გყავს ქვიშის, ხრეშის, ეკალბარდის, მთელი ამ ბუნების მეტი, სხვა მოსამართლის წინაშე რომ აგებს პასუხს, შენსავით სასჯელმისჯილი, იშვიათად რომ ხედავს ვინმე სულიერს; და გინდა, გააჩერო, გულში ჩაიკრა, იმის სუნი იკრა, დააპურო, მაგრამ მაინც უსიტყვოდ უვლი გვერდს, დაბლვერილი, აქაოდა, რამე არ შეეშალოსო. ეს – იმ დღემდე, ვიდრე გამძლეობა არ გიმტყუნებს ამ სამყაროში, სადაც უიარალოდ დარჩენილხარ. მაშინ პირველსავე მანანნალა ძალღს შეიამხანაგებ, ხელში აიყვან და ზუსტად იმდენ ხანს ატარებ, შენ იმის შეყვარება მოასწრო, იმან კი – შენი, და მერე მოისვრი სადმე. ეტყობა, გარეგნული ნიშნების მიუხედავად, სწორედ აქამდე მისულიყო იმისი საქმეც. მერე გაქრა, თავჩაქინდრული, ხელში აბოლებული სიგარითა თუ ჩიბუხით. ვეცდები, აგისნათ: გასაქრობად განწინრულ საგნებს დროულად შევაქცევ ხოლმე ზურგს – ვერ ვიტან იმის ცქერას, როგორ უჩინარდებიან. ისიც სწორედ ამგვარად გაუჩინარდა. თვალი ავარიდე, მაგრამ მაინც ისევ მასზე ვფიქრობდი და გულში ვიმეორებდი: ქრება, ქრება-მეთქი. ვიცოდი, რასაც ვგულისხმობდი. ვიცოდი, რომ შემეძლო დავნეოდი ამ ჩემი ხეობობის მიუხედავად. თუმცა არა, ვტყუი. მინდოდა. მინდოდა, ნამოვმდგარიყავი, გზაზე გამოვსულიყავი და კოჭლობ-კოჭლობით დავდევენბოდი, დავნეოდი, შევხმიანებოდი. რა უნდა ყოფილიყო ამაზე იოლი? აი, ჩემი ხმა გაიგონა, შეჩერდა, შემობრუნდა, მელოდება, ვიდრე გავუსწორდები. ვუახლოვდები მას და მის ძალღს, მძიმე-მძიმედ ვსუნთქავ,

ეკომინებ, ყავარჯნებს ვეყრდნობი. იმას, ვატყობ, ცოტათი ემინია კიდევ ჩემი, ცოტა ვეცოდები და გვარიანად ვძულვარ. ვერაფერი შესახედი ვარ, სუნიც მყრალი მიდის. მაინც, რა მინდა? მეცნობა ამგვარი მომართვა, სიბრალულით, შიშითა და ზიზლით გაჯერებული. ძაღლის შეთვალეირება მინდა, კაცისაც. უფრო ახლოდან. მინდა, ვნახო, რას ენევა, რანაირი ფეხსაცმელი აცვია, სხვა რაღაცებიც გამოვარკვიო. კეთილი კაცი ჩანს, არ მამადლის აქეთურ-იქითურს – საიდან მოსულა, საით უჭირავს გეზი. ვუჯერებ, ვიცი, სხვა არჩევანი არც მაქვს, ეს ერთადერთია. ყველაფერი მჯერა, რასაც მეუბნება. იმდენი ურწმუნოება დამიგროვდა ცხოვრების მანძილზე, ახლა მის ყოველ სიტყვას ხარბად ვყლაპავ, დაუფიქრებლად. ახლა სწორედ ამგვარი ამბები მჭირდება – კარგა ხანი დამჭირდა ამის მისახვედრად და ბოლომდე ჯერ არც ამაში ვარ დარწმუნებული. მოკლედ, ვუსმენ, რაღაც-რაღაცები უკვე გავიგე მის შესახებ, რაც აქამდე არ ვიცოდი, რისი გაგებაც გულით მენადა, რაზეც ადრე არასოდეს მეფიქრა. რა მჭევრმეტყველებაა! მისი საქმიანობის თაობაზეც კი შევიტყვე ბევრი რამ, მე ხომ საერთოდ ძაან მაინტერესებს ეს პროფესიული საკითხები. არადა, სიმართლე გითხრათ, მუდამ ვცდილობ, საკუთარ თავზე სიტყვა არ დამცდეს. აი, ნახავთ, ცოტა ხანში ძროხებზე დავინყებ ლაპარაკს, ცაზე, თუკი მოვახერხებ. მოკლედ, ეგრეა საქმე. მერე მეუბნება, უნდა წავიდე, მეჩქარებაო. არაფერზე ეტყობოდა, თუ ეჩქარებოდა. უაზროდ დაეხეტებოდა-მეთქი, აკი გითხარით. მაგრამ ჩემთან გატარებული სამიოდე წუთის მერე უკვე ჩქარობს. თურმე სადღაც მაინც ეჩქარება. სიტყვაზე ვუჯერებ. და, აი, ისევ – არ ვიტყვი, მარტო ვრჩები-მეთქი, არა, ეს არ მჩვევია, მაგრამ არ ვიცი, როგორ გამოვთქვა – საკუთარ თავს ვუბრუნდები. არა, არც ეგაა, საკუთარი თავი ხომ არასოდეს მიმიტოვებია; ვთავისუფლდები, დიახ, არ ვიცი, ეს რას ნიშნავს, მაგრამ ზუსტად ამ სიტყვის თქმას ვაპირებდი – თავისუფალი ვარ, რაც მინდა, ის ვაკეთო, არაფერი ვაკეთო, ვიცოდე ოღონდ, რა – არა. ეგებ გონების კანონები. ჩემი გონების. მაგალითად, წყლის დონე იმისდა მიხედვით იმატებს, რამდენადაც გძირავს და ჩემთვის უკეთესი იქნება – ყოველ შემ-

თხვევაში, უარესი ნამდვილად არა – ნაწერი წავშალო, არეებზე წერის ნაცვლად; ანუ ასოები არ ჩამოვანკინიკო, სანამ ყველაფერი აზრს არ დაკარგავს, არ გაერთიანდება, გაერთგვაროვნდება და ის არ გახდება, რასაც სინამდვილეში წარმოადგენს – უაზრო, უსიტყვო, უსაგნო უბადრუკობას. ასეა თუ ისე, მაინც უკეთესი იყო – ყოველ შემთხვევაში, უარესიც არა – ჩემი სათვალთვალ საფარი რომ არ მივატოვე. მაგრამ თვალთვალის ნაცვლად, სისუსტეს ავყევი და ფიქრში ისევ იმ სხვას, ხელჯოხიან კაცს მივუბრუნდი. მერე ისევ ჩამესმა რალაც ბუტბუტისმაგვარი. დუმლის აღდგენა საგანთა ხვედრია. აკი ვთქვი კიდეც: ვინ იცის, ეგებ, უბრალოდ, სუფთა ჰაერის ჩასაყლაპად, გულის გადასაყოლებლად, მუხლის გასაშლელად, გონების დასანმენდად გამოვიდა – სისხლის ასაჩქოროლებლად, რათა ღამით ტკბილად დაეძინა და ნანინანატრ ხვალინდელ დღესაც გუნებაგამოკეთებული შეხვედროდა? ნუთუ აბგაც მოგდო მხარზე? მაგრამ იმის სიარული, გაფაციცებული მზერა, ხელჯოხი რამდენად ეხამებოდა ჩემს ვარაუდს უბრალო, მსუბუქი გასეირნების თაობაზე? ქუდს რაღა ვუყოთ, იმ ქალაქურ ქუდს, ძველმოდურს, ქარის უმცირეს დაბერვასაც რომ შეეძლო მოეტაცა და შორს წაედო? თუკი, რა თქმა უნდა, ნიკაპქევმ არ ჰქონდა დამაგრებული, თასმით ან ზონრით. მეც მოვიხადე ქუდი და შევათვალიერე. მე ქუდს მუდამ ვიმაგრებდი, მუდამ ერთსა და იმავე ლილ-კილოში. იმთავითვე, გრძელი ზონრით. ნელინადის ნებისმიერ დროს. მაშ, ჯერაც ცოცხალი ვყოფილვარ. სასიამოვნოა ამის ცოდნა. ეგებ რამეში გამომადგეს. ქუდიანი ხელი მაღლა ავწიე და გავიქნ-გამოვიქინე რამდენჯერმე. თან პალტოს საყელოს დავცქეროდი და ვხედავდი, როგორ აფჩენდა და კუმავდა პირს. ახლა ვხვდები, რატომ არ ვიმაგრებდი არასოდეს ლილ-კილოში ყვავილს. არადა, ისეთი ფართო იყო, მთელ თავიგულს დაიტევდა. ჩემი ქუდისთვის იყო განკუთვნილი და იმიტომ. დიახაც. მე, ჩემდათავად, ქუდი გავიყვავილე. ოღონდ იმედი მაქვს, ახლა არც ქუდზე მოყვებები ლაპარაკს და არც პალტოზე, ეს ჯერ ნაადრევი იქნებოდა. მოგვიანებით უთუოდ ვილაპარაკებ ერთზეც და მეორეზეც, როცა ჩემი ავლადიდების აღწერის დრო მოაწევს. თუკი მივალნიე

იქამდე და ერთიანად არ შემომეფანტა. თუმცა დაკარგულსაც თავი-სი ადგილი ექნება მიჩენილი ჩემი საკუთრების ჩამონათვალში. ჯერ არც ისეა ჩემი საქმე, რამე დავკარგო. ყავარჯნებიც კი, ყავარჯნებსაც არსად დავკარგავ. ერთი ეგაა, შეიძლება ჩემივე ნებით მოვისროლო როდისმე. მაგ დროს ალბათ რომელიმე მალლობის ნვერზე ან თუნდაც ფერდობზე ვიქნები, მხოლოდ იქიდან თუ დავინახავ ასე შორს, დასალიერში, ასე ახლოს, ხელისგანვედნაზე, თან აქვე, ფერხით ამდენ რამეს, გაქვავებულსაც და მოძრავსაც. ოღონდ საიდან განჩნდება ამ მიდამოში მსგავსი მწვერვალი, სადაც პატარა ბორცვსაც კი მთას ეძახიან? ან მე რას ვაკეთებ აქ? რამ მომიყვანა? აი, ეგაა, რაც უნდა ვცადო და გავარკვიო. ოღონდ ძალიანაც არ უნდა ჩავუღრმავდეთ საკითხს, გულთან მისი მიტანა არ ღირს. თავისთავად ცხადია, ბუნებაში ცოტ-ცოტა ყველაფერია და მისი ნათავებდარიც სრულიად ჩვეულებრივი ამბავი გახლავთ. ეტყობა, რაღაცებს ვურევ, ვითარებებს, დროს, შორეულ წარსულს – ძალიან ღრმად თუ ჩავყურყურებავდი, მთლად ფსკერამდეც არა, სადღაც ქაფსა და ლამს შორის. ალბათ ეს ჩვენი A რომელიმე დღეს რომელიმე ადგილზე ვნახე, C კი – სულ სხვაგან და სხვა დროს. მესამე დღე კლდისაა და ჩემი. ამავეს თქმა შეიძლება სხვა ყველაფერზეც, ძროხები იქნება, ცა, ზღვა თუ გორაკები. არა, ვერ ვიჯერებ. ტყუილს არ ვიტყვი – ამის დაჯერება იოლად შემიძლია. ჩვენში დარჩეს და, რა მნიშვნელობა აქვს?! ჩავთვალთ, რომ ყოველივე ერთი და იმავე მოწყენილობამ შვა, რასაც ჯიუტად ვაფერადებთ იქამდე, სანამ აღარც ადგილი დარჩება და აღარც შუქი. დაბეჯითებით მხოლოდ იმას თუ ვიტყვი, ჯოხიან კაცს იმ ლამით იქ მეტად აღარ გაუვლია-მეთქი. მისი ფეხის ხმას მაინც გავიგონებდი. არ ვამბობ, დავინახავდი-მეთქი, ხაზს ვუსვამ – გავიგონებდი. ძილით ცოტა მიძინავს და ისიც – მხოლოდ დღისით. თუმცა ყოველთვის – არა. ჩემს უსასრულო ცხოვრებაში რაგვარი ძილი არ გამომიცდია, მაგრამ ახლა, უკან დაბრუნებულ დროში, მხოლოდ მზის შუქი თუ მომრევს რულს და ისიც მარტო დილაობით. მთვარეზე კრინტიც არ დაძრათ ჩემთან – ჩემი ლამეები უმთვაროა, და თუ ვარსკვლავებზე წამომცდა რამე, უნებ-

ლიე შეცდომად ჩამითვალეთ. იმლამინდელ ხმინანობას არ შერევია არც მისი მძიმე, გაუბედავი ნაბიჯების ხმა და არც დროდადრო იმ ხელჯოხის მიწაზე ბაგუნი. მაინც რა დამამშვიდებელია დარწმუნება მეტ-ნაკლებად ხანგრძლივი გაურკვევლობის შემდეგ, როცა პირველი შთაბეჭდილება მართალი აღმოჩნდება ხოლმე! ალბათ ეს თუ ანელებს სიკვდილის შიშს. არ ვამბობ, იმთავითვე არ მათქვებდამეთქი ჩემი პირველი შთაბეჭდილება – მადროვეთ! – კი, C-სთან დაკავშირებით მათქვებდა, რადგან როცა გამთენიისას, ქალაქის ბაზრისკენ ხმაურ-დგანდგარით დაიძრნენ ხილით, კვერცხით, კარაქითა და ალბათ ყველით დატვირთული ურმები და ფორნები, სავარაუდოდ, ერთ-ერთში ისიც იქნებოდა, დაღლილობით სიქაგაცლილი ან სულაც უკვე მკვდარი. ანდა შესაძლოა, სხვა, შემოვლითი, შორი გზითაც დაბრუნდა ქალაქში და ამიტომაც ვერ გავიგე მისი ფეხის ხმა. არ გამოვრიცხავ, ეგებ მინდვრებში გაჭრილ პატარ-პატარა ბილიკებსაც გაუყვა, მდუმარე ბალახი შემოეთელა ფეხქვეშ, დადუმებულ მიწაზე მიმავალს. და, აი, როგორც იქნა, გამოვალწიე იმ შორეული ლამიდან, ჩემი პატარა სამყაროს ჩურჩულთა შორის რომ დანანევრდა, მისი მოუღალავი დაბნეულობიდან და იმ უამრავი განსხვავებული (განსხვავებული?) ხმიდან, მზის ჩასვლისას რომ იხადება და გამთენიისას კვდება. თუმცა ამ უამრავიდან ერთიც არაა ადამიანის. აი, რძით გატიკნილი ჯიქნებით შეწეული ძროხები სანყალობლად შეზმუვლებენ გზად ჩავლილ გლეხებს. არც A და არც C მეტად აღარ მინახავს. თუმცა ეგებ მომავალში ვნახო კიდევ. ოღონდ ვიცნობ კია? ან იმაში დარწმუნებული ვარ, რომ მართლა აღარ მინახავს? ან ერთხელ თუ მეორედ ნახვაში რას ვგულისხმობ? წამიერი სიჩუმე, ზუსტად იმგვარი, დირიჟორი ჯოხს რომ დააკაკუნებს და ხელებს შემართავს, ვიდრე ბგერათა ნიაღვარს საერთო კალაპოტში მიუშვებდეს. კვამლი, ჯოხები, ხორცი, თმა, საღამოს, შორს, თანამომძმის პოვნის მოურეველი ჟინი. ვიცი, როგორ გავამთლიანო ეს ნაკუნები საკუთარი სირცხვილის დასაფარავად. ნეტა ეს რას უნდა ნიშნავდეს? იმედია, პასუხის ძებნა დიდხანს არ გამანვალებს. თანამომძმის პოვნის ჟინზე საუბარს რაც შეეხება, უნდა მო-

გახსენოთ, რომ სადღაც დილის თერთმეტსა და თორმეტს შორის გაღვიძებულს მაშინვე ჩამესმა ზარების რეკვა და გადავწყვიტე, დედაჩემი მომენახულებინა. ოღონდ სანამ იმ ქალის სანახავად წასვლას გადავწყვეტდი, აუცილებელი ხასიათის მიზეზთა გამონახვა მჭირდებოდა, რაც გაურკვეველობაში თუ არ ვიცი, კიდევ რაში მყოფს, დამეხმარებოდა, ყველაფერი ბავშვურ თამაშად მიმეჩნია, დედისერთა ბავშვის ყველა სხვა საფიქრალს გამიფანტავდა და ის ერთადერთი აზრი ამაცახცახებდა, რომ იქ, ანუ დედაჩემთან მაშინ და დაუყოვნებლივ წასვლაზე რალაც მაინც ამალებინებდა ხელს. მოკლედ, წამოვდექი, ყავარჯნებს დავწვდი და გზაზე გამოვედი, სადაც წავანყდი კიდევ ჩემს ველოსიპედს (არც ვიცოდი, თუ მქონდა) ზუსტად იმ ადგილას, სადაც ეტყობა, ადრევე დამეტოვებინა. ესეც ერთი საბაბია, შევნიშნო, რომ ხეიბრობის მიუხედავად, იმხანად არცთუ ურიგო ველოსიპედისტი გახლდით. გეტყვით, ამას როგორ ვახერხებდი. ყავარჯნებს ძარაზე ვამაგრებდი, თითოს – თითო მხარეს. გახევებულ ფეხს (დამავიწყდა, რომელს – ახლა უკვე ორივე გახევებული მაქვს) წინა ლერძზე მივაბჯენდი და მეორეთი სატერფულს ვანვებოდი. უჯაჭვო ველოსიპედი იყო, თვითგორიას მსგავსი, თუკი ასეთი საერთოდ არსებობს. საყვარელი ჩემი ველოსიპედი – კნინობითი სახელითაც კი ვერ მოვიხსენიებ – ენა არ მომიბრუნდებდა. ფერით მწვანე იყო, ბევრი სხვა მისი თაობის თანამოდძესავით, არ ვიცი კია, რატომ. მიხარია მისი ხელახლა ნახვა, სრულად აღწერა კი – მით უმეტეს. ახლანდელი მოდური ზანზალაკის ნაცვლად იმას პატარა, წითელი საყვირი ეკეთა. იმ საყვირის ახმიანება ერთ რამედ მიღირდა, ლამის ნეტარებად. გამოგიტყდებით, თუკი ოდესმე მეღირსა და ჩამოვწერე, ჩემივე უსასრულო არსებობის მანძილზე რამ განმაცდევინა მეტნაკლებად საამო ჟრჟოლა, იმ საყვირის ხმიანობას – ტუ-ტუ-უუ! – უცილობლად ერთ-ერთ პირველ ადგილს მივაკუთვნებ. როცა ველოსიპედთან განშორება მომიწია, საყვირი მოვხსენი და საგულდაგულოდ შევინახე. დარწმუნებული ვარ, ახლაც მეგდება სადღაც და თუ კვლავაც არ ვახმიანებ, მარტო იმიტომ, რომ დამუნჯდა. მე თუ რამე გამეგება, დღესდღეობით ავტომობილებსაც კი აღარ უყენიათ ასეთი

საყვირები, ათასში ერთს თულა აქვს. როცა გაჩერებული მანქანის ღია ფანჯარაში ეგეთი საყვირი დამინახავს, საგანგებოდ გავჩერებულვარ და ამიხმიანებია კიდეც. ისე, ეს უფრო წარსულ დროში მაქვს სათქმელი. რამხელა შვებაა ველოსიპედებსა და საყვირებზე ლაპარაკი! სამწუხაროდ, მათზე კი არ მომიწევს სიტყვის გაგრძელება, არამედ იმ ქალზე, ვინც ამ ქვეყანას მომავლინა – თუ მახსოვრობა არ მღალატობს, უკანალში დატანებული ხვრელიდან. მაშინ პირველად ვიგრძენი განავლის გემო. ამიტომ მხოლოდ გაკვრით დავამატებ, რომ ასე, ყოველ ას იარღში ვჩერდებოდი ფეხების დასასვენებლად, ჯანმრთელისაც და უვარგისისაც. და არა მარტო ფეხების, არა მარტო. მართალი გითხრათ, ველოსიპედიდან არც გადმოვდიოდი, ისევ ზედ ვიჯექი, ოღონდ ფეხებს ჩამოვუშვებდი ხოლმე ძირს, ხელებით სახელურებს ვებლაუჭებოდი, თავს ჩავექინდრავდი და ველოდი, როდის ვიგრძნობდი უკეთესობას. ოღონდ სანამ ამ მიწიერ სამოთხეს მივატოვებდე, მთებსა და ზღვას შორის გამოკიდებული, ბევრი ქარისაგან საიმედოდ დაცული და მხოლოდღა სამხრეთიდან მონაბერი იმ ქარისთვის მისაწვდომი, რომელსაც ეს დაწყვეტილი მხარე ათასი სუნითა და სნებით გაუფერებია, არ მინდა, სიტყვა დავაკლო ჭილყვაგების გნიასს, ზაფხულის ხანმოკლე ღამეებში დაულალავად რომ დასტრიალებენ ყანებსა და მდელოებს, სარჩოს ძიებაში. ასე უკეთესად გავიგებ, როდის დაიწყოს ეს ჯადოსნური მოგზაურობა და როდის დადგა ბოლო წამი, სწორედ ის წამი, როცა გაცრეცილი სახე-ხატებანი ერთმანეთს შლიან და აზუნდოვანებენ. ამის თაობაზე ზედმეტი იწილო-ბინილოს გარეშე, პირდაპირ ვაცხადებ: ივნისის მეორე თუ მესამე კვირას დაემთხვა, იმ ჟამს, რომელიც, ასე ვთქვათ, ყველაზე მტკივნეულია ჩვენს ეგრეთ ნოდებულ ნახევარსფეროში, რადგან მზე დაუნდობლად ასხივებს, ხოლო მისი არქტიკული გამოსხივება ღამეებს თეთრად ანათებს. სწორედ მაშინ იწყებენ ჭილყვაგებიც ყრანტალს. დედაჩემს არასოდეს უთქვამს უარი ჩემს ნახვაზე, ანუ ჩემი სტუმრობის წინააღმდეგი არასოდეს ყოფილა, რადგან კარგა ხნის წინ ჩაიარა იმ დრომ, როცა თვალში სინათლე ედგა. ვეცდები, მშვიდად ვილაპარაკო. იმდენად ბებრები ვიყავით ისიცა და მეც,

იმდენად ახალგაზრდამ გამაჩინა, ორ მიხრწნილ ბებრუხანას ვგავ-
დით, უსქესობი, უცხოები, ერთსა და იმავე მოგონებებში ჩარჩენი-
ლები, ერთნაირად გულღრძობები, ერთნაირი მოლოდინის მქონენი.
კიდევ კარგი, შვილო არასოდეს დაუძახია ჩემთვის, ამას ვერასოდეს
ავიტანდი. მაკს მეძახდა, არ ვიცი, რატომ. მაკი არ მქვია. შეიძლება
მაკი მამაჩემის სახელია. კი, ნამდვილად. ალბათ, მამაჩემი თუ ვეგო-
ნე. მე ის დედაჩემი მეგონა, იმას კიდევ მამაჩემი ვეგონე. მაკ, ის დღე
თუ გახსოვს, მერცხალი რომ გადავარჩინე? მაკ, გახსოვს ის დღე,
ბეჭედი რომ ჩამარხე ქვიშაში? მახსოვდა, მახსოვდა, ანუ მეტ-ნაკლე-
ბად ვხვდებოდი, რაზეც ლაპარაკობდა და თუკი მის მახსოვრობაში
გაცოცხლებულ სურათებში პირადად არ მიმელო მონაწილეობა,
მანინც ისე ჩანდა, თითქოს მართლა ვმონაწილეობდი. მე დეზს ვეძახ-
დი, როცა საერთოდ მიწევდა მიმართვა. დეზს იმიტომ ვეძახდი ჩემ-
დაუნებურად, რომ ბგერა ზ მარცვალ დე-ს შთანთქავდა და ბევრად
უკეთ გამოხატავდა მის მიმართ ზიზღს, ვიდრე ნებისმიერი სხვა ასო-
ბგერა. იმავდროულად, ღრმა და უთუოდ გაუცნობიერებელ მოთ-
ხოვნილებასაც ვიკმაყოფილებდი, მყოლოდა „დე“, ანუ დედა და ეს
სიტყვა ხმამაღლა აღმომეთქვა. მართლაც, სანამ დეზს იტყვი, ჯერ
დე უნდა თქვა. აი, „მა“ კი ჩვენს მხარეში მამას ნიშნავს. მართალია,
იმ დროს, რომელშიც უკან ჭიაცელასავით შეკლაკნას ვცდილობ, ეს
კითხვა არასოდეს გამჩენია, ანუ დე მენოდებინა მისთვის, დეზი თუ
გრაფინია კაკა. მაშინ უკვე იმდენი ხნის დაყრუებული იყო, მანინც
არაფერი ესმოდა. მე მგონი, ახლა უკვე თავსაც ველარ იკავებს, ერ-
თიც ეპარება და მეორეც, თუმცა ერთგვარმა მორიდებულობამ მოგ-
ვახერხებინა, შეხვედრების დროს ამ თემას ავრიდებოდით. დაბეჯი-
თებით კი მანინც ვერაფერს ვიტყვი. ასეა თუ ისე, ბევრს მანინც ვერა-
ფერს ახერხებს, ერთი-ორი ოდნავ შემბალი ცურცლი თუ გადმოუ-
ვარდება ორ-სამ დღეში ერთხელ და სულ ეგაა. მის ოთახში ამიაკის
მაგვარი სუნი იდგა, მაგვარი კი არა – მართლა ამიაკის. მეც სუნით
მცნობდა. დაღარულ, თმიან სახეს წამოსწევდა ხოლმე, უხაროდა ჩე-
მი სუნის შეგრძნობა. ხელოვნური კბილები აუკანკანდებოდა და
დიდწილად, თავადაც ვერ ხვდებოდა, რას ბუუტურებდა. მის ამ ნა-

ბოდვარს ჩემ გარდა ვერც ვერავინ გაუგებდა თავსა და ბოლოს. დროდადრო შტერდებოდა, სათქმელი უწყდებოდა, მაგრამ მე არც ერთ შემთხვევაში არ მაინტერესებდა იმისი მოსმენა, სულ სხვა მიზნით ვიყავი ხოლმე მისული. ურთიერთობისთვის კი თავზე დაკაკუნების ენა მოვიგონეთ: ერთი დაკაკუნება თანხმობას ნიშნავდა, ორი – უარყოფას, სამი – გაურკვეველობას, ოთხი – ფულს, ხუთი – დამშვიდობებას. ძალიან გამიჭირდა იმის არეულ-დარეულ ცნობიერებაში ამ ყველაფრის ჩაჭედვა, მაგრამ ბოლოს მაინც მოვახერხე. იმის თქმა მინდა, რომ სულ ფეხებზე მეკიდა, თანხმობას, უარყოფას, გაურკვეველობასა და დამშვიდობებას თუ აურევდა ერთმანეთში, ეგ მეც კი მერეოდა. მთავარი იყო, ოთხი დაკაკუნება სწორედ ფულთან დაეკავშირებინა და სხვა არაფერთან. ამიტომაც იყო, რომ ვარჯიშის დროს, როცა კი თავზე ოთხჯერ დავეუკაკუნებდი ხოლმე, იმავდროულად ცხვირში ან პირში ქაღალდის ფულსაც ვჩრიდი. რა მიამიტი ვიყავი! აბა რა, მაშინ უკვე მთლად თუ არ არეოდა სათვალავი, ყოველ შემთხვევაში, ორზე მეტის დათვლა ნამდვილად აღარ შეეძლო. მისთვის ეს მეტისმეტი გახლდათ, ნამდვილად დიდი მანძილი იყო ერთიდან ოთხამდე. როცა მეოთხე დაკაკუნებაზე მიდგებოდა საქმე, ეგონა, ჯერ მხოლოდ მეორეაო, წინა ორი ისე უკვალოდ ამოშლოდა მახსოვრობიდან, თითქოს საერთოდ არც უგრძნიაო, თუმცა, ჩემდათვად, ვერაფრით მივმხვდარვარ, როგორ შეიძლება მახსოვრობიდან ის ამოგეშალოს, რაც არასოდეს გიგრძნია. მუდმივად ასე კი ხდებოდა. ალბათ სულ იმას ფიქრობდა, რომ რალაცაზე უარს ვეუბნებოდი, არადა, თუ რამე არ მქონდა, სწორედ ეს არ მქონდა მიზნად. ბოლო-ბოლო, თავი ვიტყხე და როგორც იქნა, გამოენახე მის ცნობიერებაში შელწევის გზა – ყოველ შემთხვევაში, ფულთან დაკავშირებით მაინც. საჩვენებელი თითის სახსრით ოთხჯერ დაკაკუნებას მუშტის ერთი ან მეტი (საჭიროებისდა მიხედვით) დარტყმა ვამჯობინე. ეს კი გაიგო. მაგრამ მე ხომ ფულისთვის არ მივდიოდი მასთან. მისი ფული კი მომქონდა, მაგრამ მისვლისკენ ეს არ მიბიძგებდა. დედაჩემი. არა, არა მგონია, ძალიან მკაცრად განვსჯიდე. ვიცი, ყველაფერი იღონა, მე რომ არ მოვვლენოდი ამ ქვეყანას – ცხადია,